

Zondag 5 februari 2023, Vijfde zondag door het jaar A

Eerste lezing: Jesaja 58: 7-10

Evangelielezing: Mattheüs 5: 13-16

Homilie

Het evangelie op deze 5de zondag door het jaar sluit aan bij de Bergrede die we vorige week hoorden en die we ook kennen als de 'zaligsprekingen'. Mattheüs voegt nu nog twee elementen toe: voor al diegenen die 'zalig gesproken worden' is er de opdracht om 'zout der aarde' en 'licht der wereld' te zijn. De beeldspraak van deze verzen krijgt ook enige uitleg: het zout dient zijn kracht te behouden of anders wordt het als waardeloos weggeworpen en zelfs vertrap. En het licht dient te zijn zoals een stad boven op een berg die bij iedereen in het oog valt of zoals een lamp die haar licht uitstraalt en die een teken zijn van de goede werken die zo God doen kennen en verheerlijken. Het is een echo van het laatste vers uit de Bergrede van vorige week: "Verheugt en juicht, want groot is uw loon in de hemel". En het is ook een brug naar de eerste lezing uit de profeet Jesaja.

Ik hoop dat bij het horen van die eerste lezing er toch ergens een lampje ging branden en dat het licht daarvan u nog even is bijgebleven. Jawel: ook Jesaja gebruikt het beeld van 'licht': "Uw licht zal in de duisternis opgaan, uw nacht zal als een heldere middag zijn". Maar dat is niet het punt waar het de profeet om te doen is – het is het gevolg van een bepaald soort handelen waarmee mensen getuigen dat zij begrepen hebben wat Jahwe van hen verlangt en wat hem behaagt. En het klinkt hopelijk ook niet vreemd in onze oren wat er volgens Jesaja nodig is: brood delen met wie honger heeft, zwervers opnemen in uw huis, de naakten kleden, zorg verlenen aan wie dat nodig heeft, weerstand bieden tegen onrecht... Het is een lijst die zo uit het befaamde 'laatste oordeel' uit het evangelie volgens Mattheüs zou kunnen komen! Maar er is een belangrijk verschil: bij Mattheüs is er een oordeel op grond van hoe mensen in het verleden handelden: "wat gij gedaan hebt voor de minsten van de mijnen, hebt gij voor mij gedaan". Bij Jesaja gaat het om een aansporing om vanaf nu en in de toekomst zodanig te handelen dat de zegen van Jahwe bij het volk blijft. Het is de steeds terugkerende boodschap van alle profeten uit de Hebreeuwse bijbel die getuigen van een God die rechtvaardigheid vraagt en daarbij steeds oog heeft voor de 'minsten': wie honger heeft, in armoede leeft, naakt is, zorgbehoevend. En enkele verzen verder in dit hoofdstuk is Jesaja streng voor wie de sabbat – de heilige dag van God – niet ernstig neemt en zich verder schuldig maakt aan alle soorten van onrecht die alleen maar duisternis voortbrengen. Met dit beeld van duisternis en licht sluiten de twee lezingen dus bij elkaar aan en Mattheüs spoort ons zelfs aan om ons licht niet ergens veilig verborgen te houden maar het te laten stralen en volgens Jesaja "aan anderen aan te bieden wat ge voor uzelf verlangt – en dan breekt het licht van de dageraad door". Dat beeld van het licht is ook zeer gepast om nog iets te zeggen over het feest van vorige donderdag – 2 februari is immers Lichtmis of Maria-Lichtmis. Dit gaat terug op de zogenaamde opdracht van Jezus in de tempel 40 dagen na zijn geboorte – dat is dus precies 2 februari – en de lofzang van Simeon en de profetie van Hanna. En het is geen toeval dat ook hier 'licht' een rol speelt als Simeon over Jezus zegt dat hij "een licht is dat voor de heidenen straalt, een glorie voor uw volk Israël". En – tenminste bij ons op het noordelijke halfrond – markeert 2 februari ook de helft van de winter en is er merkbaar meer en langer licht. Het zijn allemaal goede redenen om straks het 'licht van Bethlehem' en de gebedskaart mee te nemen en zo in dit weekend Maria-Lichtmis nog even langer te laten schijnen!

Jan Jans